

7 OM EN SØNDAG

På tur i lovjunglen

»At lave love er ligesom at lave pølser. Man er bedst tjent med ikke at se processen«.
(Otto von Bismarck)

Med alderen opdager man, at der ikke er meget nyt under solen. Det gælder også den tilbagevendende diskussion om lovjunglen. Vi har alt for mange love og regler, lyder det, og de, vi har, er umulige at forstå. Det bør der gøres noget ved. Der bør ryddes op. Macheten bør frem, så der kan skabes lys i junglen.

Nye regeringer har da også tit sat sig som mål, at der skal luges ud i reglerne. Schlüter-regeringen havde f.eks. på et tidspunkt den politik, at ministrene på skift skulle komme med "ugens glade nyhed", hvor hver enkelt minister skulle berette om, hvilke overflødige regler der kunne afskaffes. Luften gik snart ud af den ballon.

I virkelighedens verden fortsatte mængden af regler med at vokse. Vi har for hver uge, måned og år fået flere og flere regler og paragraffer. Og sådan har det været lige så længe, som nogen kan huske. Ingen er i dag i stand til at overskue den samlede lovgivning. Som dommer er man i princippet forpligtet til det.

Men i virkelighedens verden er det en illusion. Heldigvis hjælpes dommerne på vej af dygtige advokater, som nu om dage ofte er specialister, og af at hver enkelt sag som regel kun handler om nogle få paragraffer og et meget lille hjørne af lovgivningen. Som dommer kan man som regel klare sig med tunelsyn.

Lovenes kvalitet bør blive bedre, siger mange. Så længe man nøjes med at holde benene i den blå luft, kan alle blive enige.

Men så snart man nærmer sig jordoverfladen, viser det sig, at der er stor uenighed om, hvad der er god, og hvad der er dårlig kvalitet.

Det er klart, at lovene rent juridisk-teknisk bør være i orden. De begreber, der bruges i hver enkelt lov, bør være klare og veldefinerede, og bestemmelserne bør ikke være i strid med hinanden eller selvmodsige. Reglerne må heller ikke stride imod grundloven

eller internationale konventioner. For år tilbage var der en omfattende diskussion om, hvorvidt der burde oprettes et særligt sagkyndigt lovråd til at påse den slags. Oppositionen i Folketinget var tilhænger af ideen. Regeringen var imod.

Og da oppositionen kom i regering, var den også imod. For tiden er vist nok alle imod.

Advokatrådet krævede for nogle år siden, at »ordlyden af en lov skal være så klar, at individet umiddelbart ud af teksten kan udlede sin retsstilling«. I fortalen til Jyske Lov fra 1241 hedder det, at loven skal være skrevet på en måde, "så alle kan vide og forstå, hvad loven siger".

Det er muligt, at det gav mening for 800 år siden. Men i dag er det krav i praksis urealistisk og meningsløst for langt de fleste reglers vedkommende

Det er klart, at der findes love, som det er særlig vigtigt, at borgerne kender indholdet af, f.eks. straffeloven eller færdselsloven, og det kunne vel også være godt, hvis borgerne kunne forstå skattelovene. Men sandheden er jo, at ikke engang for den slags loves ved-

kommende (og jo slet ikke for skattelovenes) beror borgernes kendskab til reglerne på, at de har siddet og læst i lovene. Hvor mange borgere har f.eks. læst straffeloven eller færdselsloven? Jeg gætter på, at det er meget få. Og skattelovene må man nærmest håbe, at ingen almindelig borger har forsøgt at læse, for det kan næsten kun gå galt.

Sandheden er, at vi som borgere ikke erhverver vores kendskab til lovgivningen ved at læse love. Som borger får man kendskab til lovgivningen ved, at love og regler på talrige forskellige måder formidles i nogenlunde almindeligt menneskesprog. Det sker f.eks. i aviser, tv og radio, i alskens fag- og foreningsblade mv. og i almindelig snak mand og mand og kvinde imellem.

Selv om de fleste sikkert synes, at det ville være godt med færre regler, rejses der hver dag i den politiske debat krav om flere regler. Ministre og folketingspolitikere ringes op, endnu inden natten er omme, af aviser, radio og tv og afkræves svar på, hvilke regler de vil foreslå for at løse snart det ene og snart det andet problem. Som al-

I dag af
Jens Peter
Christensen

Jens Peter Christensen har siden 1. feb. 2006 været højesteretsdommer. Forinden var han professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Forud herfor var han ansat i centraladministrationen.

Han var formand for det såkaldte "Spindoktorudvalg", der i 2004 afgav betænkningen om embedsmænds rådgivning og bistand til regeringens og dens ministre (bet. 1443/2004).

Han har endvidere været formand for forskellige lovforberedende udvalg.

Han er uddannet som cand.scient. pol. (1982), lic. jur. (1990), cand.jur. (1992) og dr.jur. (1997). Men man kan godt forstå, hvad han siger...

7 om en søndag bliver skrevet på skift af: Claus Bryld, Emilia van Hauen, Jens-Peter Bonde, Elisabeth Dons Christensen, Bente Troense, Jens Peter Christensen og Lone Nørgaard

STIKPILLEN

Smil falsk på kommando

God søndag og velkommen til "Stikpillen". Mit navn er Farshad Kholghi, og jeg er avisens undersøgende reporter. Dagens stikpille er videooptagelser fra de to politiske fløjes omklædningsrum under halvlegen i finalekampen om Danmark.

De blå omklædningsrum:

Spillerne på det blå hold kommer traskende ind i omklædningsrummet. Selvom spillet ikke er helt ovre endnu, virker de opgivende. Træneren, der ligner den legendariske håndboldtræner Ulrik Wilbek, kommer ind og smækker døren efter sig.

Hvad har I gang i? Barfoed, har du en skrue løs? Du skal ikke tackle dine egne medspillere – men gå efter modstanderen! råber træneren. Alle kigger ned i gulvet. Men Lars Barfoed

afbryder træneren.

»Jeg vil bare sige, at når vi har vundet kampen, så må Pia ikke holde pokalen.«

What? Du vil ikke dele pokalen med Pia? Hvorfor ikke?

»Fordi Pia råber ad os andre, hvis vi spiller dårligt. Og så var det engang for mange år siden, hvor hun tvang mig til at sidde på bænen. Nej, jeg vil hellere spille med Margrethe Vestager. Hun er sød.«

Træneren kigger lamslået på Lars Barfoed.

Hvad i Himlens navn snakker du om? Margrethe Vestager er på det modsatte hold, din knold, siger træneren.

»Jeg ville bare udtrykke min mening,« siger Lars Barfoed.

Lad være med det, svarer træne-

ren og fortsætter: *For det første er vores hold langt fra at kunne beholde pokalen. For det andet er det Pias skyld, at vi har aft pokalen i snart 10 år. Hør her: Vi er 10 points bagud. Men det er ikke umuligt at indhente dem. Det, vi skal, er samarbejde. Teamwork. Stå sammen og fokusér. De andre er foran, ja. Det er bestemt ikke på grund af deres spil – men på grund af vores selvmål. Det stopper nu. Vær rolige og tydelige i jeres spil. Men først og fremmest: Stå sammen og spil, som om I var én gigantisk knytnæve.*

De rødes omklædningsrum:

De røde spillere kommer dansende ind anført af den meget unge Johanne Schmidt. De synger "Internationale" på flydende russisk; men Helle tvinger dem til at holde op. Derefter træder Villy og Margrethe ind. De rødes træner,

FARSHAD KHOLGHI

Harald Børsting, begynder sin pep-talk: *Så. Det går jo meget godt. I skal bare blive ved med det, I har gang i. Og jer i SF... brummer han, men bliver afbrudt af Villy.*

»Vi hedder altså ikke SF, men Socialistisk Folkeparti. Jeg er træt af den her komedie. Jeg vil også synge "Internationale" på russisk. Vi vil afskaffe den stramme udlændingepolitik. Mit bagland er begyndt at hade mig og flygter over til pigebarnet der,« siger han og peger på Johanne Schmidt. Helle

mindelig samfundsborger kunne man nok ønske sig, at politikerne i højere grad slog koldt vand i blodet og svarede, at de lige ville tænke sig om først.

For en politiker vil et sådant svar imidlertid kunne være livsfarligt, for mikrofonen vil så straks gå videre til den næste. Alligevel ville det sikkert ikke skade med lidt større tillid til vælgernes sunde sans.

Og egentlig er det mærkeligt, at politikere – og journalister – ofte har langt mere tillid til, at love og regler vil løse menneskenes problemer, end jurister har. I virkelighedens verden kan love og regler ofte være en ringe erstatning for almindelig sund fornuft og dømmekraft.

Når det kommer til spørgsmålet om lovgivningens kvalitet, deler de politiske holdninger vandene. I et demokrati er og skal lovgivningen være resultatet af en politisk proces, hvor de folkevalgte har det sidste ord.

Lovgivningens kvalitet kan derfor heller ikke vurderes alene på juridisk-tekniske præmisser. Love og regler er til syvende og sidst politik, der er endt på paragrafform. Lovgivningen er en form for fastfrosset politik.

Det, man fra den ene side i det politiske landskab anser for en god lov, anser man ofte fra den anden side som en skadelig og overflødig lov.

Som jurist bør man derfor også passe på og ikke lade juraen stige sig til hovedet med urealistiske krav og forhåbninger til, hvad der i virkelighedens politiske og praktiske verden kan lade sig gøre.

Som den tyske jernkansler Otto von Bismarck udtalte for mere end hundrede år siden:

»At lave love er ligesom at lave pølser. Man er bedst tjent med ikke at se processen.«

stamper i gulvet.

»Ti nu stille. Jeg vil være statsminister, og jeg er så tæt på. Du skal ikke ødelægge det for mig, bare fordi du vil lege hippie!« skriger Helle.

Efter blot få minutter er spillerne på det røde hold kommet op at slås. Johanne Schmidt kræver, at man skal åbne grænserne og bygge flere moskeer og sætte skatterne op. Villy kræver, at man skal boykotte Israel samt dele masser af penge ud til folket. Margrethe kræver, at man skal sætte skatterne ned.

Hold kæft! råber Harald Børsting og fortsætter: *Målet er at få magten. Indtil den 15. september er det jeres pligt at lad, som om I er fuldkommen enige. Hvad I finder på bagefter, er jeg bedøvende ligeglad med. Men indtil da skal I bare smile. Smil så for dølen!* beordrer han, og det røde hold smiler falsk på kommando.